

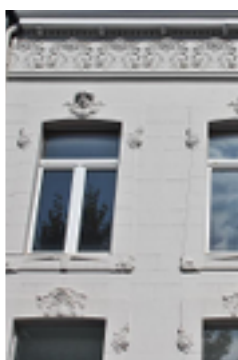
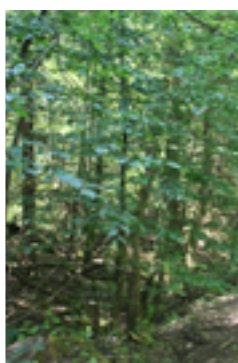

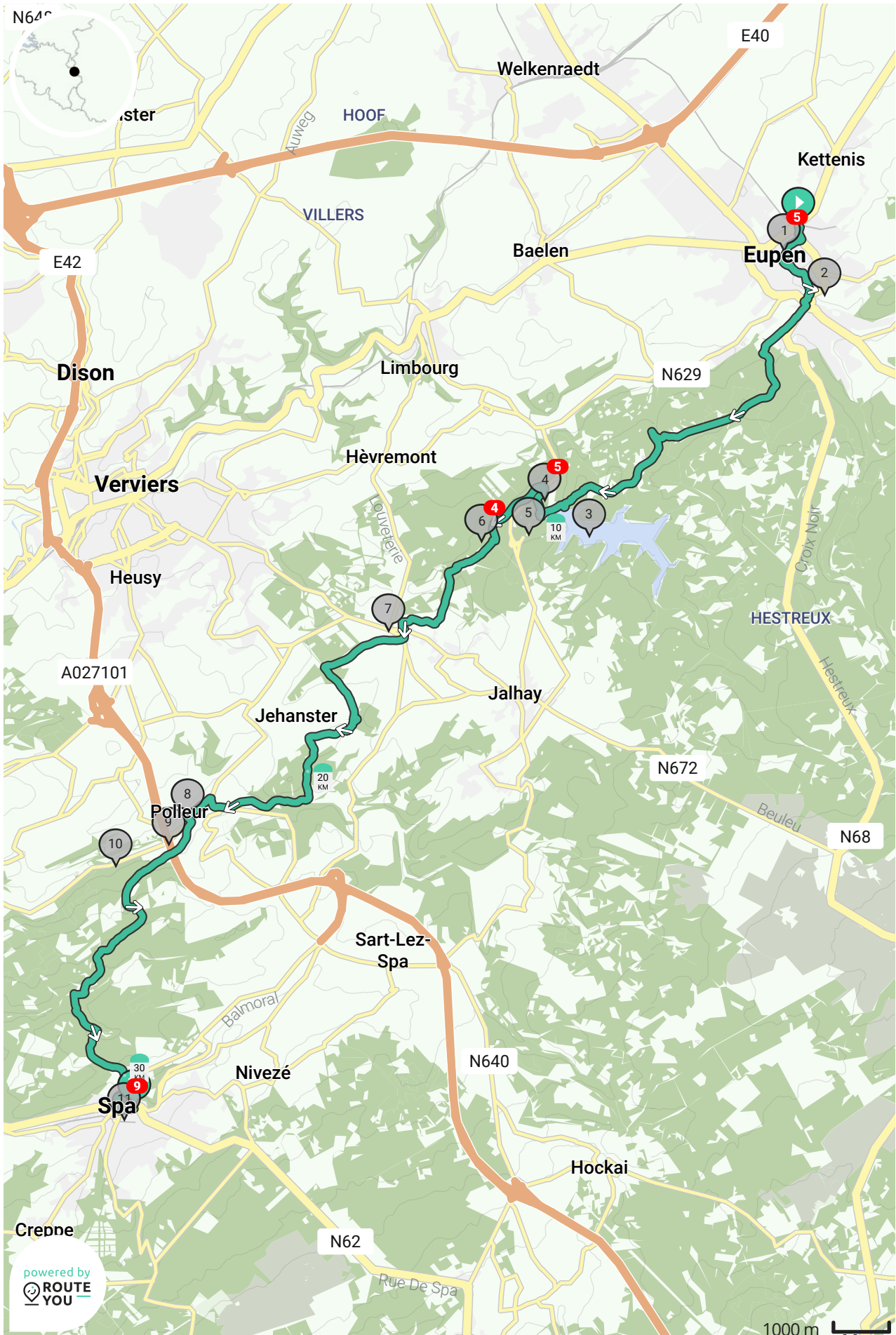
GR15 Eupen - Spa

Deze route wordt jou aangeboden door

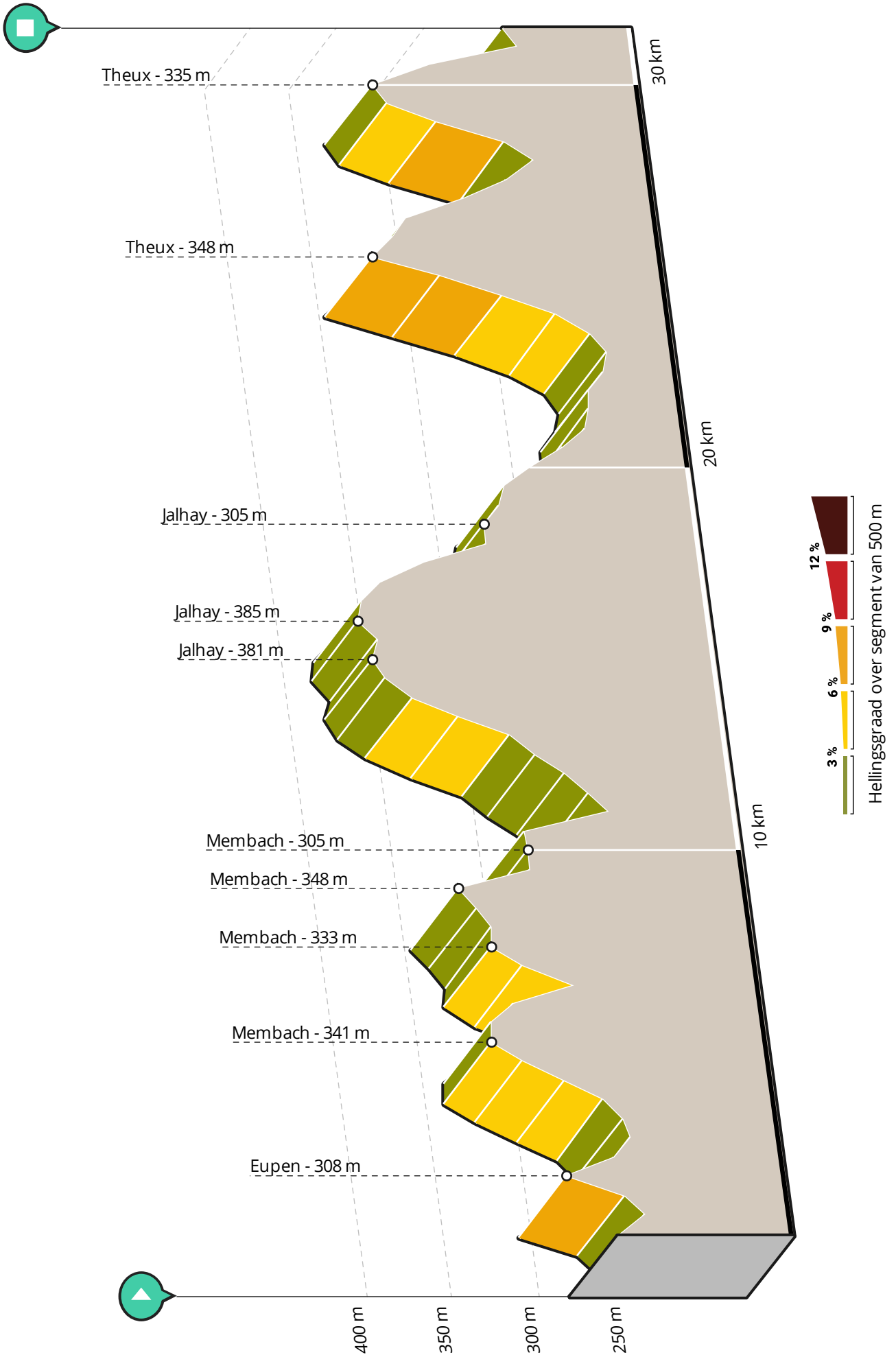
Katleen

---

map data: © OpenStreetMap Contributors; Cartography: © RouteYou

GR15 Eupen - Spa

↔ Lengte: 31.5 km

↗ Stijging: 645 m

📊 Moeilijkheidsgraad: 7/10

Routebeschrijving

Bezienswaardigheden

Station Eupen

Luik

- Afstand langs route: 0.0 km

Afbeelding 1: Station Eupen (Bron: *ArthurMcGill*)

Het station is het eindstation van de IC-01 verbinding vanuit Oostende. Verder rijden er buiten enkele P-treinen geen passagierstreinen. Het vervolg van de lijn wordt enkel gebruikt voor treinen naar de werkplaats van Rails et Traction in Raeren of bij het omlopen van een locomotief. Het station is een belangrijke toegangspoort tot de natuurgebieden die zich in de omgeving bevinden. Er kan overgestapt worden op verschillende buslijnen, waaronder de 'Vennliner', de opvolger van de 'Vennbahn'.

Eupener Stadtmuseum

Gospertstrasse 52, Eupen

- Afstand langs route: 0.42 km

"Horlogeverzameling
collectie carnavalkostuums
wooncultuur van de 18de en de 19de eeuw
werkplaats van een goud- en zilversmid
aardewerk uit Raeren
Tijdelijke tentoonstelling over de lakenindustrie in de 19de en 20ste eeuw in Eupen.
Architectuur Beschrijving

Afbeelding 2: Eupener Stadtmuseum (Bron: *Tourisme Liège*)

Gebouw uit de 17de eeuw"

-Museum / informatiecentrum

Eupen

Eupen, Luik

- Afstand langs route: 0.77 km

Afbeelding 3: Eupen (Bron: *Wikipedia*)

Sint-Niklaaskerk

Luik

- Afstand langs route: 0.77 km

De Sint-Niklaaskerk is de katholieke hoofdkerk van de Belgische stad Eupen, gelegen aan de Kirchgasse in de bovenstad .

Afbeelding 4: Sint-Niklaaskerk (Bron: *Johan Bakker*)

In 1213 werd in de Annales Rodenses een aan Sint-Nikolaas gewijde kapel te Eupen vermeld, die ondergeschikt was aan de parochie van Baelen. In de 14e of 15e eeuw kwam er een gotische kerk en in 1695 werd Eupen een zelfstandige parochie. In 1707 kwam een pastorie tot stand.

1 - Afstand langs route: 0.77 km

Afbeelding 5: In De Sporen Van Couven (Bron: *Tourisme Liège*)

Eupen is er trots op een stad van Couven te zijn. Dat is de beroemde architect die zijn stempel drukte op het landschap tussen Maas en Rijn. Aangezien Eupen niet werd aangetast door de bombardementen uit de Tweede Wereldoorlog of door de massale sloop van de jaren 60, zijn er in Eupen nog prachtige realisaties van Couven te vinden. Reserveer een bezoek met gids bij het vvv-kantoor. Tijdens dit bezoek ontdekt u de hoofdaltaren van Saint Nicolas en Sainte Catherine (met de decoraties uit de vroege barok), het Grand Ry-huis (de huidige zetel van de regering van de Duitstalige gemeenschap) en het Nispert-huis (herenhuis met stallen en werkplaatsen in een barok park).

- Gebouwen erfgoed
- Historische site

2 - Afstand langs route: 1.69 km

Afbeelding 6: Parlement van de Duitstalige Gemeenschap (Bron: *El Bubi*)

Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap is de volksvertegenwoordiging van de Duitstalige Gemeenschap in België en zetelt in Eupen.

Het parlement telt 25 leden en wordt iedere vijf jaar, tegelijk met de verkiezingen voor het Europees Parlement gekozen.

3 - Afstand langs route: 8.98 km

Afbeelding 7: Meer van Gileppe

Barrage de la Gileppe: Op de dam van het meer, dat een inhoud van 25 miljoen kubieke meter drinkwater heeft, staat de beroemde Leeuw van Gileppe. De leeuw is gebouwd uit 187 blokken zandsteen, weegt 300 ton en is 13,5 meter hoog. Vanaf de parkeerplaats naar het hooggelegen restaurant met buitenlift is een mooi weids uitzicht

uw beloning.

Leeuw van Gileppe
Baelen, Membach, Luik

4 - Afstand langs route: 9.6 km

Het belangrijkste kenmerk van de dam van Gileppe is een 13,5 meter hoge en 180 ton zware leeuw uit zandsteen. Wist je dat de oriëntatie van de leeuw niet zo maar toevallig is. De leeuw staat bovenop de dammuur en werd zo neergezet zodat hij trots uitkijkt in de richting van de slechts 5 kilometer verwijderde grens met het toenmalige Pruisen. De stuwdam werd ingehuldigd door koning Leopold II op 28 juli 1878. En in die tijd was Pruisen een belangrijk land om naar uit te kijken!

Accropark: Het Avonturenpark Aan Het Meer Van Gileppe
Route de la Gileppe 55A, Jalhay

4 - Afstand langs route: 9.61 km

Afbeelding 8: Accropark: Het Avonturenpark Aan Het Meer Van Gileppe (Bron: *Tourisme Liège*)

Beleef plezier aan het meer van Gileppe!
7 dagen per week tijdens de schoolvakanties in de lente en zomer, en in de weekenden van september, oktober, april, mei en juni
Het AccroPark ligt in het hart van de blauwe Ardennen, bij de beroemde stuwdam van Gileppe en het bijbehorende meer. Het is een avonturenpark dat sensaties, sport en prachtige landschappen met elkaar combineert. Dit park biedt 3 parcoursen met een oplopende moeilijkheidsgraad en 1 klimmuur voor de meest behendige personen.
Voor de hele familie is er plezier te beleven: van de meest sportieve tot de ongeoefende beginner. De enige voorwaarde is: langer dan 1m30 zijn. Maar de kleintjes worden niet vergeten, er is namelijk speciaal voor hen een gratis toegankelijke houten speeltuin op hetzelfde terrein.

Dankzij een dynamisch team van experts dat u gedurende het hele klimparcours tussen de bomen begeleidt zult u steeds veilig van boom naar boom klimmen.

Openingstijden: van 10.00 uur tot 18.00 uur (opgelet: laatste vertrek om 16.30 uur)

Minimale lengte: 1m30 VERPLICHT (1m35 aanbevolen)

Duur van de activiteit: 2 - 2.15 uu

- 30 min. per parcours

- Briefing 30 min.

Mee te brengen kleding:

- bij voorkeur een soepele broek

- platte EN dichte schoenen (geen sandalen)

- een haarelastiekje als u lang haar heeft

- geen trui met capuchon

Het AccroPark zorgt voor de rest van de uitrusting (klimgordel, helm en handschoenen).

Het groepstarief is beschikbaar vanaf 10 deelnemers: neem voor meer informatie en om te profiteren van dit tarief contact met ons op via fun@gileppe.com.

Speciale VERJAARDAGS- en VRIJGEZELLENFEEST-tarieven mogelijk vanaf 11 deelnemers: neem voor meer informatie en om te profiteren van dit tarief contact met ons op via fun@gileppe.com.

-Vrijetijd

-Sport & fysieke activiteit

Lac De La Gileppe
Route de la Gileppe 55 A, Jalhay

5 - Afstand langs route: 9.9 km

Afbeelding 9: Lac De La Gileppe (Bron: *Tourisme Liège*)

Het complex van de Gileppestuwdam beschikt over twee symbolische figuren: de uitkijktoren en de beroemde leeuw, die jaarlijks talloze bezoekers trekken die van mooie tochten houden, te voet, te paard of op de fiets.

De uitkijktoren van 77,6 m hoog (met lift) is bovenin

volledig van glaspartijen voorzien, zodat u kunt genieten van het geweldige uitzicht over de stuwdam en het Hertogenwald.

De leeuw is een werk van Félix Bouré en is 13,5 m hoog, 16 m lang en 5 m breed.

Aan de voet van de toren zijn er diverse activiteiten mogelijk: boomklimmen, huur van mtb en e-bikes, geocaching, uitkijktoren- en -liften, panoramarestaurant, gratis tentoonstelling en natuurlijk mooie wandel- of fietsroutes.

Gemakkelijk bereikbaar en ruime parkeergelegenheid.

- Natuurerfgoed
- Site / Natuurreservaat
- Vrijetijd

Gevaarlijke oversteek!

- Afstand langs route: 10.63 km

Afbeelding 10: Gevaarlijke oversteek! (Bron: Jan Rymenams)

De Route de la Gileppe is een drukke weg. Neem de tijd om over te steken.

'Au Lion', een restaurant zo oud als de stuwdam

- Afstand langs route: 10.7 km

Afbeelding 11: 'Au Lion', een restaurant zo oud als de stuwdam (Bron: Jan Rymenams)

Afbeelding 12: 'Au Lion', een restaurant zo oud als de stuwdam (Bron: delcampe.net)

Vlakbij de 'barrage de la Borchêne' staat het restaurant 'au Lion'. Dit restaurant is niet veel jonger dan de stuwdam. Voor 1914 maakte het toenmalige hotel reclame met postkaarten. Op slechts 300 meter van de stuwdam van de Gileppe was het een gedroomde plaats om te verblijven. Het hotel adverteerde met de bijzonderheid dat ze over een stal beschikte en over 'un remise pour automobiles'. De reputatie van deze gelegenheid was niet altijd onbesproken. Regelmatig vielen de 'gendarmen' binnen om overspel te constateren. De manier om de feiten te bewijzen bestond erin om de lakens te betasten: indien deze nog warm waren dan was dit omdat de geliefden in hun extase van het liefdesspel onderbroken waren.

De stuw van Borchêne: idyllisch

- Afstand langs route: 10.82 km

Afbeelding 13: De stuw van Borchêne: idyllisch (Bron: Jan Rymenams)

We blijven de weg langs de aquaduct volgen, doorheen het bos. In de diepte naast ons horen we het water van de Borchêne kabbelen tot we plots aan een klein meertje komen te staan. Bij nader inzien is ook dit een studam. Weliswaar van

Afbeelding 14: De stuw van Borchêne: idyllisch (Bron: *Jan Rymenams*)

broekzakformaat, maar daarom niet minder pittoresk. Generaties jongeren uit de streek hebben hier leren zwemmen. Er waren toen zelfs kleedcabines voorzien en het geheel werd in 't oog gehouden door zwemmonitoren.

Nochtans was deze kleine stuw niet door iedereen gewenst. In de gemeenteraad van Verviers van 1869 - deze stad was immers een belangrijke financier van de Gileppeproject - lopen de discussies hoog op. De burgemeester moet waarschijnlijk de raad voor een voldoende feit gesteld hebben. De 300.000 goudfranken voor deze kleine stuw waren reden van de onvrede. En waarvoor had men dan deze stuw nodig? Wel, in afwachting dat de grote stuwdam klaar zou zijn, leek het interessant om een stuw te bouwen op de Borchêne. De aquaduct naar Verviers zou hier immers haar weg vinden. Het leek een 'kleine' moeite om dan maar een extra stuw te bouwen. Feit is dat in 1872, een vijftal jaren voor de realisatie van de stuw van de Gileppe, het water van de Borchêne de industrie in de stad kon bevoorraden.

De omwonenden van het riviertje waren niet zo gelukkig omdat de stuw een deel van het noodzakelijk water afsloot. In 1989 heerste er een epidemie van typhus in de streek. De reden bleek dat het water van Borchêne vervuild was omdat het door de weilanden liep en de koeien het water bevuilden.

Picknickbank

 - Afstand langs route: 12.17 km

Midden in het bos vind je deze eenvoudige picknickbank. Even rusten en genieten van de bosgeluiden om je heen.

Afbeelding 15: Picknickbank (Bron: *Jan Rymenams*)

Een bloemrijke wegrand

 - Afstand langs route: 12.2 km

Afbeelding 16: Een bloemrijke wegrand (Bron: *Jan Rymenams*)

Afbeelding 17: Een bloemrijke wegrand (Bron: *Jan Rymenams*)

Midden in het bos loopt een geasfalteerde weg, de Rue Freux Près. Op zich niets bijzonders en misschien wel storend. Maar in juni en juli bloeien hier erg veel bloemen. De zonnige randen zijn een uitnodiging voor planten die je anders alleen bij kaalkap terugziet. We zagen er verschillende soorten walstro, vlinderbloemigen, brunel, sint-jacobskruiskruid, vrouwemantel, ... En in de zomermaanden krioelt het

Afbeelding 18: Een bloemrijke wegrand (Bron: *Jan Rymenams*)

hier van de verschillende soorten vlinders.

Een eenzame Jachttoren: loeren op wild

- Afstand langs route: 12.59 km

Afbeelding 19: Een eenzame Jachttoren: loeren op wild (Bron: *Jan Rymenams*)

Afbeelding 20: Een eenzame Jachttoren: loeren op wild (Bron: *Jan Rymenams*)

Elke wandelaar die in het najaar wil gaan stappen, houdt er best rekening mee dat bossen kunnen afgesloten worden voor de jacht. Soms voor één dag, soms voor meerdere dagen. Wandelroutes worden helaas niet gespaard, zelfs niet in de vakantieperiodes.

Een loerjacht gebeurt meestal enkele uren rond

zonsopgang of zonsondergang. De jager of jagers stellen zich verdekt op, bijvoorbeeld op een houten toren en wachten af. In dit geval is het bos meestal wel toegankelijk (tenzij er rode verbodsborden hangen), maar wordt met gele borden afgeraden om er 's morgens vroeg of laat in de namiddag door te wandelen. Buiten deze uren kan vrij gewandeld worden.

Wallonië wordt door het Département de la Nature et des Fôrets (DNF) in acht districten verdeeld. Deze districten worden vervolgens onderverdeeld in 4 of 5 kantons of sub-districten. Elk van deze sub-districten geeft richtlijnen over waar en wanneer gejaagd wordt binnen zijn verantwoordelijkheidsgebied. Informeer je dus vooraf bij het DNF. Het zou zonde zijn omwille van de jacht niet te profiteren van het schitterende herfstlandschap.

Sparrenbos met ondergroei van adelaarsvaren

- Afstand langs route: 12.7 km

Afbeelding 21: Sparrenbos met ondergroei van adelaarsvaren (Bron: *Jan Rymenams*)

Dit deel van het bos bestaat uit oudere sparren. Er zijn enorme hoge exemplaren te vinden. Het kruinendak is helemaal niet dicht en in dit relatief lichte bos bestaat de kruidlaag uit adelaarsvaren.

Côte de Jalhay

- Afstand langs route: 15.57 km

Côte de Jalhay

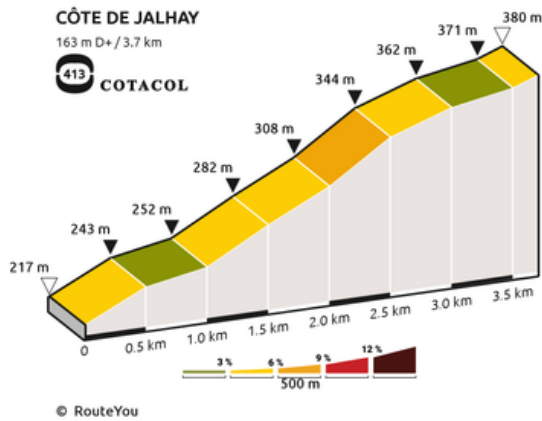
Beklimmingscode van RouteYou : D_4_d

Polleur Theux, Polleur, Luik

- Afstand langs route: 22.91 km

Afbeelding 22: Côte de Jalhay

Afbeelding 23: Polleur (Bron: *Accrochoc at fr.wikipedia*)

Polleur is een plaats en deelgemeente van de gemeente Theux in de Belgische provincie Luik. Tot 1 januari 1977 was het een zelfstandige gemeente. Het dorp ligt fraai in de vallei van de Hoëgne. Polleur behoorde vroeger tot het graafschap Franchimont.

Hoëgne
Polleur

9 - Afstand langs route: 23.8 km

De rivier de Hoëgne is een waalse rivier die zijn oorsprong heeft in de Hoge Venen of de Hautes Fagnes. De eerste kilometer draagt de Hoëgne nog de naam Polleur. De rivier loopt voorbij Theux waar de Wayai, die door Spa loopt, er in vloeit. In Pepinster mondt de Hoëgne uit in de Vesder.

Afbeelding 24: Hoëgne

Spa Adventure
Route du Congrès 90, Polleur

10 - Afstand langs route: 24.75 km

Afbeelding 25: Spa Adventure (Bron: *Tourisme Liège*)

We offer you the possibility to join our activities as individual or as a group up to 400 people, all in the surroundings of Spa. Activities from only € 9,50 per person. Spa Adventure is a Dutch organization which organizes all-in arrangements incl. diner, BBQ, lunch and accommodation.

Accommodations from 4 to 300 persons: in mobile home, chalent, cabane, own tent or caravan, Domaine Polleur.

- Vrijetijd
- Sport & fysieke activiteit
- Avonturenparcours in de bomen
- Kano, kajak, waterfiets
- Paintball

Spa
Spa

- Afstand langs route: 30.44 km

Parkeer bij het Office du Toerisme aan de Place Royale, loop er even binnen en vraag het briefje "Spa in 60 minuten". U kunt vervolgens langs vele historische bouwwerken in het Ardennenstadje gaan wandelen. Het Paardenmuseum aan de Av. Reine Astrid, het Bosmuseum met de skipiste bekijken of een wandeling naar het Stuwmeer van Warfaaz, u zegt het maar.

Houdt u wel rekening met de duiven, deze zitten in de overdekte wandelgalerij in het Parc des Sept Heures op u te wachten. Met een bezoek aan het statige badhuis met zijn indrukwekkende plafondschilderingen in de hal kunt u het tripje afsluiten.

Maar vergeet het belangrijkste van Spa, de Pouhon Pierre le Grand, niet. In het kapelachtige gebouw borrelt de beroemdste van de vele bronnen, waaraan Spa zijn faam te danken heeft.

De bijzondere werking van de koolzuur- en ijzerhoudende bronnen was al vroeg bekend. Tweeduizend jaar geleden al lesten zieke en moegestreden Romeinse soldaten hun dorst in de uitlopers van het Eifelgebergte. Na lange krijgstochten kwamen de legers er op adem en het water werkte inderdaad heilzaam. Tot 1850 kwamen de kuurgasten alleen in Spa om het water te drinken, maar toen in 1867 Les Bains werd geopend, kwam de omwenteling. Vele groten der aarde hebben de weg naar de thermale baden, die hen moest herstellen van vele ziektes, gevonden.

Kinderspeeltuin
Parc de Sept Heures, Spa

- Afstand langs route: 30.44 km

Afbeelding 26: Kinderspeeltuin (Bron: *Tourisme Liège*)

In het centrum van de stad en meer precies in het Parc de Sept Heures, staat een volledig speelplein open voor kinderen vanaf de jongste leeftijd. Om tegemoet te komen aan onze kleine vrienden, zijn de spelen verdeeld in 4 zones, in functie van de leeftijd.

Er is een zone voor de leeftijdsklasse 0 tot 3 jaar, een voor de groep van 3 tot 6 jaar, een voor 6 tot 12 jaar en nog een voor de 10-plussers.

Van klassieke schommels tot spelen met springveren en educatieve blokken, het aanbod van dit speelplein zal groot en klein plezieren.

Dagelijks toegankelijk: € 1 - Gratis voor volwassenen (+16 jaar).

Abonnement 10 toegangen: € 2,50. Laatste ticket 1 uur voor de sluiting.

Open op zaterdag en zondag van april tot september van 11 tot 18 u.

Open elke dag open tijdens de schoolvakanties (tussen april en eind september) van 11 tot 18 u.

-Vrijetijd

Spa Art Nouveau, een fries met florale arabesken

- Afstand langs route: 30.92 km

Afbeelding 27: Spa Art Nouveau, een fries met florale arabesken (Bron: *Jan Rymenams*)

Afbeelding 28: Spa Art Nouveau, een fries met florale arabesken (Bron: *Jan Rymenams*)

Afbeelding 29: Spa Art Nouveau, een fries met florale arabesken (Bron: *Jan Rymenams*)

Deze woning zou gebouwd zijn in het begin van de 20ste eeuw. Wanneer we de pleisterlaag wegdenken, dan is er niets dat verbonden kan worden met Art Nouveau. De eigenaars hebben gekozen om de bakstenen te bepleisteren, wit te schilderen en gebruik te maken van typische sierelementen van de Art Nouveau. Meest opmerkelijk is de brede fries onder de kroonlijst met een fijn floraal decor in arabesken. Dat motief zie je ook op de middelste steen van de bovendrempel van de vensters op de eerste verdieping. De vensterbanken en de bovenste gedeeltes van de vensterstijlen vertonen eveneens bloemen. Bij de bovendrempels van de vensters van de tweede verdieping is de middelste steen getooid met vrouwengezichten en guirlandes in reliëf.

Stadsgids Spa

11

- Afstand langs route: 30.97 km

Afbeelding 30: Stadsgids Spa

Op zoek naar een stadsgids voor Spa? Naast Spa zijn mijn specialisaties de stad Aarschot, het Hageland, Leuven en enkele specifieke Waalse steden, nl. Verviers, Limbourg, Spa, Louvain-la-Neuve, Eupen,

Malmedy, Stavelot en Andenne. Ik combineer graag het cultuur-historische met de actualiteit. Omdat ik van opleiding bioloog ben link ik heel wat met natuur en geologie.

Neem contact op jan.rymenams@gmail.com.

Spa Art Nouveau, trapzeïumvormige vensters en een vreemde medaillon

11

- Afstand langs route: 30.97 km

Afbeelding 31: Spa Art Nouveau, trapzeïumvormige vensters en een vreemde medaillon (Bron: *Jan Rymenams*)

Afbeelding 32: Spa Art Nouveau, trapzeïumvormige vensters en een vreemde medaillon (Bron: *Jan Rymenams*)

Weerom een bescheiden voorbeeld van het gebruik van art nouveau elementen in een decoratieve pleisterlaag. Let vooral op de fijne horizontale banden die de vensteropeningen met elkaar verbinden en de bijna trapzeïumvormige vensteromlijstingen op de eerste verdieping. Door deze vorm lijkt het alsof de verdieping hoger is. Op de afgeronde hoeken zie je een eerder eigenaardige medaillonachtige florale versiering die niet toch wel niet zo gewoon is.

Spa Art Nouveau, 'Rayon de Solell', een mooi voorbeeld van geometrische Art Nouveau

- Afstand langs route: 31.14 km

Afbeelding 33: Spa Art Nouveau, 'Rayon de Solell', een mooi voorbeeld van geometrische Art Nouveau (Bron: *Jan Rymenams*)

Afbeelding 34: Spa Art Nouveau, 'Rayon de Solell', een mooi voorbeeld van geometrische Art Nouveau (Bron: *Jan Rymenams*)

Afbeelding 35: Spa Art Nouveau, 'Rayon de Solell', een mooi voorbeeld van geometrische Art Nouveau (Bron: *Jan Rymenams*)

Wie Art Nouveau associeert met golvende lijnen en elementen uit de natuur, zal hier verrast door een strenger en rechtlijnig karakter. Deze woning is een mooi voorbeeld van de geometrische art nouveau.

Afbeelding 36: Spa Art Nouveau, 'Rayon de Solell', een mooi voorbeeld van geometrische Art Nouveau (Bron: *Jan Rymenams*)

Buiten het venster aan het balkon zijn de vensters 'hoekig'. Zelfs de grijze hardstenen omlijstingen accentueren die regelmaat. Daarenboven wordt de gevel horizontaal ingedeeld door grijze banden van hardsteen. De versiering moeten we zoeken in kleurschakeringen van de natuursteen en de verrassende bovenste verdieping waar de vensters gevat worden in een geelachtige baksteen. Het overvloedige gebruik van de bruinige natuursteen verhoogde evenwel de bouwkosten. Deze breuksteen kwam uit een steengroeve gelegen tussen Spa en Theux. De architect, Arthur Noël, ging er volgens de overlevering zelf heen om ze stuk voor stuk uit te kiezen!

Daarnaast zijn de sierelementen te zoeken bij het fraai uitgewerkte smeedijzer, het gebruik van glas in lood en de koperen sierplaat en deurklink van de toegangsdeur.

Een smid kan smeedijzer plooiën om zo de vloeiende vormen weer te geven die we terugvinden in de natuur. In het begin van de 20e eeuw bereikte dit ambachtswerk een hoogtepunt. Smeedijzer zoals we dit hier zien, is uniek werk en daarom ook duur. Het is zeker en vast de architect die elk detail van de smeedijzeren versiering op voorhand heeft uitgetekend. Het gebruik van gietijzer daarentegen liet seriewerk toe en was daarom goedkoper. Het werd dan ook aangeboden in catalogi waaruit de klant standaardmodellen kon kiezen. Het is ook eens hier op het balkon dat lijkt opgehangen te zijn aan het smeedijzeren niet van onder ondersteund lijkt te zijn.

Het glas-in-lood komt in eerste instantie tot zijn recht voor de bewoners binnenskamers. Het binnenvallend licht verlevendigt de kleuren van de voorstelling en niet zelden zal het gekleurde schaduwen werpen op het interieur. Maar ook een 'buitenstaander' zal van het kleurrijk aspect kunnen

genieten wanneer het donker is en het licht van de huiskamer de afbeelding doet oplichten. Maar dan moet je hopen dat de bewoner vergeten heeft de gordijnen dicht te trekken.

De koperen plaat op de voordeur vertelt ons dat dit huis 'Rayon de Soleil' (zonnestraal) noemt. Koperen versieringen werden bij Art Nouveau veelvuldig gebruikt, meestal binnenshuis, maar aan de buitenzijde zie je vaker dat koper gebruikt wordt in specifieke versieringen van de voordeur, zoals hier, de deurklinken, brievenbussen en zelfs het handvat van de huisbel of – wanneer er reeds elektriciteit aanwezig was – de knop van de deurbel. De koperen plaat met de zonnestralen is vierkant wat de voorliefde voor de geometrie ondersteund en een beetje doet denken aan Bauhaus. De voorstelling waarbij de stralen vanuit een kwartje zon in de hoek van het vierkant komen, Zou bij de komende art deco een veelvuldig voorkomend motief zijn.

Dit huis was de persoonlijke woning van architect Arthur Noel en werd gebouwd in 1908. Het is niet zijn enige werk op deze Place des Ecoles. De nummers 19, 23, 31 en 33 werden gebouwd bij de aanvang van de 20e eeuw naar zijn plannen.

Het is ook een van de weinige Art Nouveau-huizen die een origineel plan heeft dat breekt met de indeling van een traditionele woning. De asymmetrische gevel weerspiegelt de indeling van het interieur.

Spa Art Nouveau, 'Les Marronniers' en 'Les Papillons'

- Afstand langs route: 31.14 km

Afbeelding 37: Spa Art Nouveau, 'Les Marronniers' en 'Les Papillons' (Bron: *Jan Rymenams*)

Deze twee woningen werden gebouwd in 1905. Ze zijn van de hand van architect Arthur Noel die drie jaar later aanpalend zijn privéwoning bouwde. Trouwens het nummer 33, 'Les Papillons', werd

Afbeelding 38: Spa Art Nouveau, 'Les Marronniers' en 'Les Papillons' (Bron: *Jan Rymenams*)

Afbeelding 39: Spa Art Nouveau, 'Les Marronniers' en 'Les Papillons' (Bron: *Jan Rymenams*)

gebouwd voor de schoonouders van de architect, het echtpaar Pottier-Jason.

Beide huizen zijn nagenoeg mekaars spiegelbeeld. Ze hebben met gevels in gele baksteen en een gelijkaardige gevelverdeling. Hun namen (de 'kastanjabomen' en de 'vlinders') evoqueren de natuur. Boven elke toegangsdeur en de vensters van de tweede verdieping personaliseren vakken met naïeve sgraffiti de betreffende woning: nr. 31 heeft een decor van bladeren en bloemen van de kastanjeboom; nr. 33 heeft florale motieven en vlinders.

Kijk eens naar de mooie ankers in golvend smeedijzer, een bijkomende verwijzing naar Art Nouveau. De overhellende kroonlijsten worden gesteund door fijne consoles in bewerkt hout.

Bij nr. 31 hebben de grote vensters van de bovenverdiepingen elk een balkon met een leuning in bewerkt smeedijzer. Bij nr. 33, werd het eenvoudige balkon van de eerste verdieping in 1914 vervangen door een erker, tamelijk geometrisch van stijl. De vensterruiten zijn versierd met fladderende, kleurige 'vlinders'.

In 1840 leidde het opheffen van de kapucijnenbegraafplaats, die zich uitstreekte tot aan de huidige Place des Ecoles, tot de verkoop van

grond. De familie Pottier-Jason, welvarende handelaars, kochten de weilanden aan de westkant van de oude begraafplaats. Hun schoonzoon, Arthur Noël, echtgenoot van Marie-Louise Pottier, zou verantwoordelijk worden voor de verdeling van de grond en de bouw van verschillende gebouwen. De herinnering van de bewoners van Spa aan deze ondernemer, geboren in 1873, is vervaagd. Volgens de mondelinge overlevering was het zijn zoon, Manu Noël, die de gebouwen uittekende. Deze zoon werd echter geboren in 1900 en zou dus op vijfjarige leeftijd moeten beginnen met bouwen! In feite was hij zelfs geen architect of ondernemer, maar een ingenieur in Ougrée.

Chronologisch zal Arthur Noël in 1905 eerst de huizen van Louis en Jean Pottier bouwen.

Extratrail
Rue du Marché 1a, Spa

- Afstand langs route: 31.31 km

Afbeelding 40: Extratrail (Bron: *Tourisme Liège*)

Trailrunning - Vaste parcours

Welkom in Spa, aan de bron voor trailrunning. Verken 100% natuutlijk terrein in het hart van de Belgische Ardennen!

ExtraTrail is het eerste Belgische netwerk van parcours voor trailrunning en nordic walking, met onderling verbonden trajecten van 5, 10, 20 of 30 km doorheen een streek met verrassend mooie landschappen en een beschermde natuurlijke omgeving.

- Bewegwijzerde routes
- Afwisselend parcours
- Gegarrandeerde hoogteverschillen
- Geschikt voor beginners, gevorderden en experts (Het hele jaar door open – behoudens contra-indicatie)

- Vrijetijd
- Sport & fysieke activiteit
- Wandeltocht

Spa Art Nouveau, vrouwenharen ...

- Afstand langs route: 31.31 km

Afbeelding 41: Spa Art Nouveau, vrouwenharen ... (Bron: *Jan Rymenams*)

Afbeelding 42: Spa Art Nouveau, vrouwenharen ... (Bron: *Jan Rymenams*)

Deze erg traditionele gevel werd verfraaid met een verzorgde decoratieve pleisterlaag zoals ter hoogte van de bovendrempels van de vensters gestileerde plantaardige motieven en vrouwegezichten in reliëf. De golvende haren sluiten aan op de gebogen bovendrempel van de vensters. Trouwens niet toevallig lenen vrouwenharen net zoals plantaardige elementen zich goed voor een spel met golvende lijnen.

Trouwens in die periode volgde de haardracht de beweging in kunst, architectuur en literatuur en werd het haar meer organisch. Opsteekkapsels waren minder formeel en bloemen, bladeren en andere natuurlijke voorwerpen waren populaire items die in het haar werden geweven of aan linten en delicate hoofdtoeien werden vastgemaakt. Rond 1910 werd lang haar vaak populair. Vrouwen droegen het los en golvend of opgestoken en met veel accessoires opgeleukt. Ook het kapsel "gordijn haar" was erg geliefd. Bij dit kapsel werd het haar om een haarband gewikkeld in verschillende laagjes. Op feestjes en

speciale gelegenheden werden er ringetjes en andere sieraden om de haarband vastgemaakt.

Vind de route op RouteYou

Bekijk op mobiel

&raforqb